

Regeringskansliet, Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remiss om vägar till ett tryggare samhälle, Kraftsamling för barn och unga SOU 2022:67

Er beteckning: Ju2022/03613

Sammanfattning

Länsstyrelsen Skåne delar Trygghetsberedningens beskrivning av problembilden. Det behövs mer kunskap och insyn om barns risker att dras in i kriminalitet för att kunna göra bättre uppföljningar av vad som behöver göras och vad som ger effekt. Samverkan mellan involverade aktörer behöver förstärkas samt insatser för det brottsförebyggande arbetet konkretiseras och systematiseras. Länsstyrelsen Skåne instämmer i att den statliga styrningen bör fokusera på att jobba tidigt och tillsammans med att förebygga risker och främja skyddsfaktorer hos barn och unga i syfte att förebygga kriminalitet och våld. Länsstyrelsen Skåne menar att detta fokus måste genomsyra de strategier och strukturer som redan finns idag och tillstyrker därför inte förslaget om en nationell kraftsamling i form av en kommitté.

Länsstyrelsen Skånes ställningstagande till Trygghetsberedningens bedömningar och förslag

8.2.1. Den nationella styrningen av det brottsförebyggande området som berör barn och unga behöver utvecklas

Länsstyrelsen Skåne instämmer i Trygghetsberedningens bedömning att barn och unga bör uppmärksammas i högre utsträckning i det brottsförebyggande arbetet på nationell nivå. Tillsammans mot brott, 34-punktsprogrammet, ANDTS strategin, folkhälsopolitiken, integrationsuppdragen, samt strategin för att förebygga mäns våld mot kvinnor är de styrande dokument som länsstyrelserna arbetar efter. Flera av dess styrande dokument saknar ett tydligt fokus på att förhindra att barn och ungas att dras in i kriminalitet. Om arbetet ska få genomslag bör relevanta styrdokument uppdateras med ett tydligare förebyggande fokus för barn och unga. Varje aktör, både på regional och nationell nivå bör ha uppdrag med fokus på barn och unga och att samverka med varandra, vilket idag ofta saknas. Brottsförebyggande rådet har ett

uppdrag att sammankalla nationella aktörer som jobbar för att förebygga brott. Förslagsvis skulle deras uppdrag kunna utökas och förtydligas med ett särskilt fokus på att förebygga kriminalitet hos barn och unga. Viktigt att arbetet görs i det befintliga systemet och att inte nya parallella spår byggs upp.

Länsstyrelsen Skåne instämmer i att skolans roll bör förtydligas när det gäller att förebygga brott och hantera utsatthet för brott. Farhågorna om att ett sådant uppdrag skulle kunna komma i konflikt med skolans pedagogiska grunduppdrag är mycket litet, då ett brottsförebyggande arbetet såsom tex att motverka mobbning, främja jämställdhet, eller verka för trygga skolmiljöer och studiero, också kommer att främja möjligheterna att förverkliga det pedagogiska grunduppdraget. Vidare kan inte det brottsförebyggande ansvaret ligga enbart på skolan som institution, utan det krävs föräldraskapsinsatser, en förebyggande socialtjänst, ett aktivt civilsamhälle med möjligheter för barn att skapa en meningsfull fritid och närsamhällen som är trygga.

8.2.2 Barn som är i riskzon behöver upptäckas i tid

Länsstyrelsen Skåne instämmer i Trygghetsberedningens bedömningar att verksamheter som möter barn och unga bör ha god kunskap om risk och skyddsfaktorer som kan leda till eller förebygga kriminellt och våldsamt beteende. Likaså att systemet med orosanmälningar behöver fungera ändamålsenligt. Verksamheter som idag möter barn och unga har till viss del en begränsad kunskap om risk och skyddsfaktorer och hur man kan agera vid oro. Vidare fungerar inte heller systemet om orosanmälningar som önskat. Ökad utbildning för målgruppen, bättre rutiner för anmälan, samt bättre uppföljning av orosanmälningar behöver finnas på plats. Det saknas dock förslag i Trygghetsberedningen hur detta ska omhändertas. Trygghetsberedningen ger i förslag att lämplig myndighet får i uppdrag att sprida kunskap om våld i barn och ungas nära relationer. Syftet är att uppmärksamma fler på våldet, samt att sprida information till utsatta om vilket stöd som finns.

Trygghetsberedningen fastslår i sin utredning att detta uppdrag idag sköts av Jämställdhetsmyndigheten och Länsstyrelsen Skåne föreslår att det får fortlöpa. Till det bör dock nämnas att grundorsakerna till att våld begås självklart inte kommer att åtgärdas enbart av att sprida kunskap. Istället blir det viktigt att ge skolan resurser och verktyg för att jobba med att minska riskfaktorer och öka skyddsfaktorerna hos alla barn och unga, samt att samarbetet mellan socialtjänst, skola och fritids fungerar väl. Ytterst handlar det om resurser där barnen finns. En modell som har visat sig fungera väl i dessa sammanhang är Backa barnet, ursprungligen Scotlandsmodellen, som implementerats i Ystad kommun. Det går också

att hitta andra bra modeller på samverkan för att fånga upp barn som far illa.

8.2.3 Stödinsatser till och samverkan kring barn och unga i riskzon behöver utvecklas och ske i lägre åldrar

Länsstyrelsen Skåne delar Trygghetsberedningens bedömning.

8.2.4 Behov av kunskapsutveckling, uppföljning och utvärdering

Länsstyrelsen Skåne delar Trygghetsberedningens bedömningar om att det finns ett behov av ytterligare kunskap rörande de områden som delbetänkandet avser. Det behövs mer utvärdering av lokalt brottsförebyggande arbete och en ökad kunskap om de samhällsekonomiska vinsterna för att förebygga att unga utvecklar ett kriminellt beteende. Satsningar på nationell nivå inom andra politikområden bör också analyseras och följas upp utifrån möjliga och faktiska konsekvenser för brottsligheten. Länsstyrelsen ställer sig bakom de förslag som lämnas kring våld i barn och ungas nära relationer och är positiva till förslaget om att Socialstyrelsen ges i uppdrag att kartlägga våld i ungas relationer samt att ta fram ett kunskapsunderlag. Dock vill Länsstyrelsen Skåne göra Trygghetsberedningen uppmärksam på att Brottsförebyggande rådet (BRÅ) genomfört en liknande kartläggning, *Våld i ungas parrelationer, rapport 2021:15* och att det är viktigt att det nya uppdraget om att kartlägga våld i ungas relationer inte blir en upprepning av ett arbete som redan gjorts.

Ett stort fokus i utredningen läggs på barns våld och våldsutsatthet men Länsstyrelsen Skåne saknar barnrättsperspektivet. Våld och våldsutsatthet behöver synliggöras mer utifrån aktuell kunskap såväl som att Barnkonventionen bör tas i beaktande. Åtgärder och insatser som forskning visar ha effekt, involverar barnets perspektiv genom barns delaktighet och rättigheter tillgodoses i arbetsmetoder.

8.3 En särskild kraftsamling för att förebygga att barn och unga involveras i gängkriminalitet

8.3.1 Ett större statligt ansvar

Trygghetsberedningen gör bedömningen att staten bör ta ett tydligare ansvar för att förebygga att barn och unga involveras i gängkriminalitet. Ansvaret bör vara inriktat på att identifiera prioriterade åtgärder, stötta det lokala arbetet, samt kontinuerligt följa upp det arbete som bedrivs och verka för att det blir utvärderat. Länsstyrelsen Skåne instämmer i följande bedömning och menar att det finns befintliga strukturer på plats

för detta arbete, men staten kan via strategier och styrdokument behöva förtydliga att arbetet med att förebygga riskfaktorer och främja skydds faktorer hos barn och unga är en särskilt viktig prioritering för att förebygga att barn och unga dras in i kriminalitet.

8.3.2 En tydlig inriktning för arbetet

Trygghetsberedningens förslag är att ta fram ett inriktningsdokument som beskriver de insatsområden som är mest angelägna att arbeta med för att förebygga att barn och unga involveras i gängkriminalitet. Prioriterade insatsområden som nämns är; stöd till föräldrar, förskola, fullgjord skolgång, meningsfull fritid, maskulinitetsnormer, tidigt identifiera barn i riskzon, strukturer för samverkan och stöd till brottsoffer. Länsstyrelsen Skåne instämmer i dessa prioriterade områden och vill också tillägga att motverka fattigdom, verka för jämlikhet, samt att motverka segregation och diskriminering är avgörande för att bryta nyrekryteringen till gäng. Ett inriktningsbeslut, om det ska få effekt, behöver arbetas in i ordinarie strategier och uppdrag som berör det brottsförebyggande området och områdena som nämns ovan.

8.3.3 En särskild organisation för arbetet

Länsstyrelsen Skåne tillstyrker inte Trygghetsberedningens förslag om en särskild organisation i form av en kommitté för att kraftsamla och förebygga att barn och unga involveras i gängkriminalitet. Länsstyrelsen Skåne tillstyrker förslaget om att en nationell organisation behöver säkerställa att kommuner med särskilt utsatta områden har tillgång till nödvändigt stöd och förutsättningar i övrigt att jobba med de prioriterade områden som nämnts ovan. Dock tror vi inte att detta görs effektivt med en kommitté, som i stället riskerar att bygga upp parallella spår. Brottsförebyggande rådet har ytterst ett ansvar att ge stöd till regionala och lokala aktörer i det brottsförebyggande uppdraget. Såväl den nationella nivån som den regionala nivån inom det brottsförebyggande området kan behöva få förtydligat och ett utvidgat ansvar just för målgruppen barn och unga. Brottsförebyggande rådet skulle kunna ges ett uppdrag att utveckla en enhet som tar fram kunskaps- och metodstöd, ger stöd till regional och lokal nivå, samt samordnar myndigheter på nationell nivå som behöver jobba brottsförebyggande för att motverka att barn och unga begår brott. Även MFOF har ett uppdrag om att implementera Handlingsplanen Ett brottsförebyggande föräldraskap. Vidare har också länsstyrelserna precis erhållit ett uppdrag om ett brottsförebyggande föräldraskap kopplat till Polisens 61 utsatta områden. Även detta uppdrag hade med fördel Brottsförebyggande rådet kunnat samordna och följa upp. Detta hade skapat ett större helhetstänk

kring det förebyggande och främjande arbetet i de utsatta områdena. I övrigt är det viktigt att närliggande områden såsom folkhälsopolitiken, förebyggandet av ANDTS, eller strategin för att förebygga mäns våld mot kvinnor också har ett utpekat fokus att jobba med barn och unga. Detta gör det lättare för såväl myndigheter på nationell, som regional nivå att samordna sina uppdrag med fokus på barn och unga. Uppdraget till länsstyrelserna om att implementera den nationella folkhälsopolitiken i länet kom efter man gett två län i uppdrag att jobba med folkhälsopiloter. I de båda länen samordnade man sina förebyggande och främjande uppdrag med bäring på social hållbarhet och jobbade med målet att skapa trygga och goda uppväxtvillkor för alla barn och unga. Flera länsstyrelser runt om i landet jobbar nu samordnat och fokuserat på att skapa trygga och goda uppväxtvillkor för barn och unga. Ett sätt att säkerställa detta fokus från regeringens sida är att förlänga folkhälsouppdraget och möjligen förtydliga fokusområdet barn och unga och att övriga sakområden under social hållbarhetsparaplyet ska samordnat verka för att minska risken för att barn och unga ska begå brott.

8.3.4 Lokala överenskommelser

Länsstyrelsen Skåne tillstyrker inte förslaget utan menar att det inte ska byggas upp några parallella strukturer. Länsstyrelserna är den regionala aktör som i första hand ger operativt stöd till kommuner i det brottsförebyggande arbetet. Överenskommelser mellan länsstyrelser och kommuner görs vid behov. Statliga medel skulle med fördel kunna distribueras av Brottsförebyggande rådet.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen Skåne saknar genomgående ett barnrättsperspektiv där barn får möjlighet att tycka till och vara delaktiga i frågor som rör dem. Vidare önskar Länsstyrelsen Skåne att analys av såväl problembilden, som förslag och konsekvenser av förslag bör göras utifrån fler indelningsgrunder än kön.

Beredning

I samband med remissvaret har Länsstyrelsen i Skånes län samrått med Länsstyrelserna i Stockholm, Värmland, Västerbotten, Jämtland och Jönköpings län.

De som medverkat i beslutet
Patrik Åkesson
Ulrika Jerre
Beslut har fattats av Ola Melin.
Föredragande Ida Rosengren

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.